

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

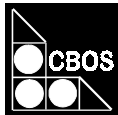
BS/25/25/97

- **FUNKCJONOWANIE SŁUŻBY ZDROWIA**
- **KONFLIKT RZĄD - LEKARZE**

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

◆ FUNKCJONOWANIE SŁUŻBY ZDROWIA

◆ KONFLIKT RZĄD - LEKARZE

- ◆ Wyniki badań wskazują na pogorszenie się opinii o państwowej służbie zdrowia. Dotyczy to głównie równych szans otrzymania pomocy medycznej, dostępności usług, nowoczesności metod leczenia, zapewnienia poczucia bezpieczeństwa, traktowania pacjentów oraz kwalifikacji lekarzy.
- ◆ Przekonanie, że lekarze w państwowej służbie zdrowia starają się zapewnić pacjentowi jak najlepszą opiekę, są przeciążeni obowiązkami i zarabiają zbyt mało, podzieliła tylko połowa lub nieco mniej badanych. Dość powszechne (72%) jest natomiast przeświadczenie, że lekarze nie mogą dobrze leczyć pacjentów z powodu braku środków (sprzętu, narzędzi, leków).
- ◆ Ostatnie akcje protestacyjne lekarzy popiera tylko jedna czwarta (26%) badanych (prawie dwukrotnie mniej niż protesty pracowników służby zdrowia w listopadzie '96), niespełna połowa zaś (45%) potępia je.
- ◆ W porównaniu z listopadem '96 zmalała akceptacja takich form protestu pracowników służby zdrowia, jak: marsze i demonstracje uliczne, blokada szpitali i przychodni rządowych, niewypisywanie zwolnień lekarskich L-4. Zdecydowana większość badanych nie aprobeje niewydawania aktów zgonu (91%), nieudzielania pomocy lekarskiej, z wyjątkiem najcięższych przypadków (90%), blokady szpitali i przychodni rządowych (80%) i niewypisywania zwolnień L-4 (76%).
- ◆ Większość badanych (64%) uważa, że protesty lekarzy szkodzą pacjentom. Częstsza jest opinia, że lekarze protestują przede wszystkim we własnym interesie (50%) niż pogląd, że w interesie zarówno własnym, jak i pacjentów (40%). Odsetek przekonanych, że protesty lekarzy szkodzą pacjentom, jest wyższy niż w przypadku protestów ogółu pracowników służby zdrowia w listopadzie '96.
- ◆ Winą za zaostrzenie się konfliktu między rządem a lekarzami najczęściej obarcza się obie strony (56%), znacznie rzadziej rząd (20%) czy związek zawodowy lekarzy (10%). Wprawdzie rację w tym konflikcie częściej przyznaje się lekarzom (36%) niż rządowi (13%), jednak bardzo duży odsetek badanych nie ma zdania na ten temat (51%).

Od wielu miesięcy trwają protesty w służbie zdrowia. Negocjacje między rządem a organizacjami reprezentującymi jej pracowników nie przyniosły zakończenia konfliktu. Ostatnio zastrzył się protest lekarzy - na początku stycznia Ogólnopolski Związek Zawodowy Lekarzy ogłosił jego nową formę (obok dotychczas stosowanych, np. niewypisywania zwolnień na drukach L-4), tzw. strajk włoski, oraz zagroził wstrzymaniem wydawania aktów zgonu. Poszczególne formy protestu spotykają się ze zróżnicowanymi reakcjami społecznymi, także w środowisku lekarzy, różnie też postrzega się podłoże i charakter konfliktu. Funkcjonowanie służby zdrowia oraz stosunek społeczeństwa do protestów jej pracowników są od dłuższego czasu przedmiotem badań CBOS¹. W ostatnim sondażu poświęciliśmy uwagę przede wszystkim akcjom strajkowym lekarzy².

OCENA FUNKCJONOWANIA SŁUŻBY ZDROWIA

W porównaniu z sierpniem '96 opinie o prawie wszystkich ocenianych aspektach działalności państwowej służby zdrowia uległy pogorszeniu - zmalały odsetki ocen pozytywnych, wzrosły zaś - negatywnych (tab. 1). Pod wieloma względami służba zdrowia jest systematycznie coraz gorzej oceniana.

Zdaniem większości społeczeństwa państwowa służba zdrowia nie funkcjonuje sprawnie (66% wskazań), nie zapewnia bezpłatnego leczenia (64%), nie stwarza równości szans otrzymania pomocy medycznej (68%), a lekarze nie poświęcają pacjentom dużo uwagi (67%). W okresie protestów znamieny wydaje się zwłaszcza wzrost (od sierpnia '96 o 5

¹ Zob. komunikaty CBOS „Służba zdrowia w ocenach społeczeństwa”, wrzesień '96 oraz „Stosunek społeczeństwa do protestów w służbie zdrowia”, grudzień '96.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (80) przeprowadzono w dniach 17-21 stycznia '97 na 1101-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

punktów) liczby osób podzielających ostatni pogląd. Ponad połowa respondentów ocenia, że pacjenci nie są traktowani z życzliwością i troską (51%), usługi medyczne nie są łatwo dostępne (55%), a służba zdrowia nie zapewnia poczucia bezpieczeństwa (55%).

W ocenie badanych najmocniejszą stroną naszej służby zdrowia jest profesjonalizm lekarzy (61%). Nadal też utrzymuje się przewaga ocen pozytywnych nad negatywnymi, gdy chodzi o wykorzystywanie nowoczesnych metod leczenia (ale znacznie mniejsza niż pół roku temu). Są to jednak te aspekty, które laikom-respondentom najtrudniej ocenić, o czym świadczą stosunkowo wysokie odsetki osób nie mających zdania (14-16%).

Tabela 1 w procentach

Czy zgadza się Pan(i) z następującymi opiniami dotyczącymi państwowej służby zdrowia? Czy, Pana(i) zdaniem, można powiedzieć o państwowej służbie zdrowia, że:	Wskazania respondentów według terminów badań									
	Tak					Nie				
	III '93	VI '94	III '96	VIII '96	I '97	III '93	VI '94	III '96	VIII '96	I '97
- sprawnie funkcjonuje	43	36	30	25	30	52	60	64	69	66
- zatrudnia lekarzy o wysokich kwalifikacjach	71	68	61	63	61	18	22	26	22	26
- wykorzystuje nowoczesne metody leczenia	54	53	53	51	45	33	36	34	34	39
- zapewnia bezpłatne leczenie	51	38	35	31	32	46	58	59	65	64
- lekarze poświęcają pacjentom dużo uwagi	38	29	25	29	24	55	63	65	62	67
- każdy ma takie same szanse otrzymania pomocy medycznej	45	36	31	33	26	50	61	64	63	68
- pacjenci są traktowani z życzliwością i troską	46	38	34	40	37	42	52	53	48	51
- usługi medyczne są łatwo dostępne	56	50	45	42	37	38	45	48	54	55
- daje poczucie bezpieczeństwa	54	44	40	39	35	38	47	52	53	55
Pominięto wskazania „trudno powiedzieć”.										

Uwaga: w tabeli zsumowano odpowiedzi pozytywne „zdecydowanie tak” i „raczej tak” oraz negatywne „raczej nie” i „zdecydowanie nie”.

Spółeczne zróżnicowanie opinii o służbie zdrowia podobne jest do odnotowanego w poprzednich sondażach - najbardziej krytyczni w ocenach są przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, pracownicy umysłowi niższego szczebla, przedsiębiorcy, często też młodszy respondenci i mieszkańcy największych miast. Pozytywne opinie wyrażają natomiast najczęściej mieszkańcy wsi, rolnicy, emeryci i renciści, starsi badani. Ogólnie rzecz biorąc, im wyższe wykształcenie ankietowanych, tym częściej wystawiają oni oceny negatywne, a im niższe - tym częściej pozytywne. Towarzyszy temu zróżnicowanie ocen ze względu na deklarowane dochody i ocenę własnych warunków materialnych, z jednym

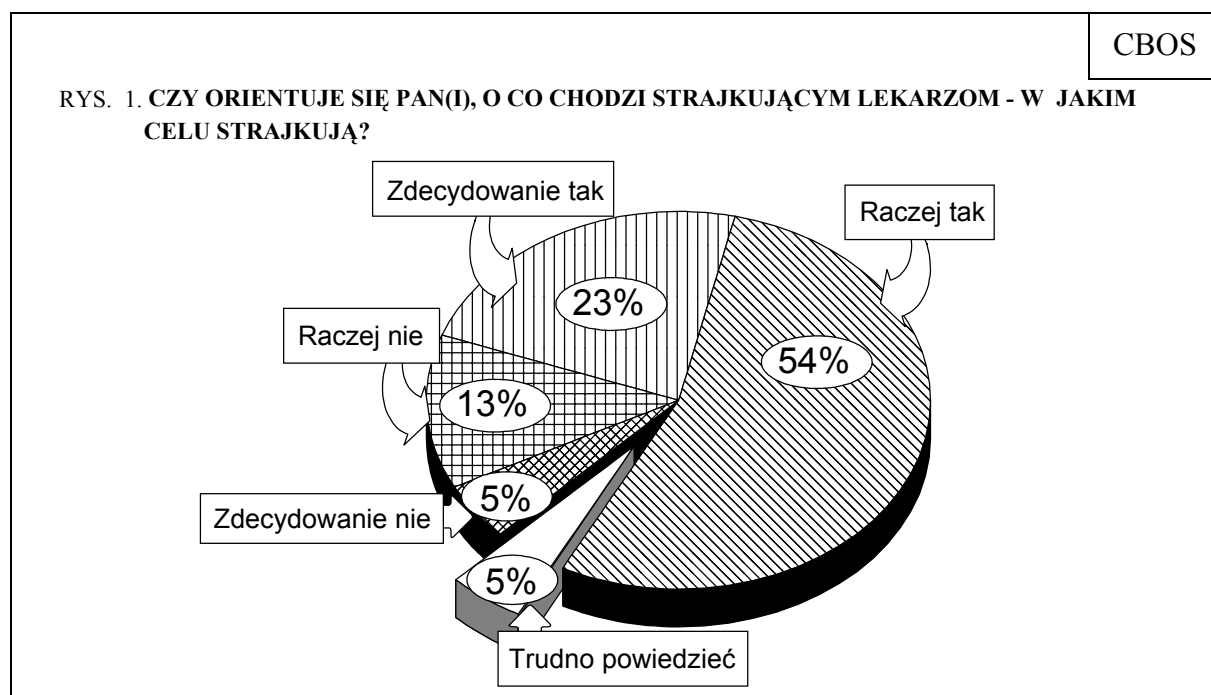
wszakże wyjątkiem - badani z wyższym wykształceniem, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji znacznie częściej niż inni pozytywnie oceniają kwalifikacje lekarzy zatrudnionych w służbie zdrowia.

Poglądy polityczne badanych nie różnicują w sposób istotny ich opinii o stanie służby zdrowia. Jednak sprawność jej funkcjonowania częściej negatywnie oceniają osoby określające się jako przeciwnicy obecnego rządu (75%) niż zwolennicy (66%) czy wyrażający wobec niego obojętność (64%). Częściej też przeciwnicy rządu są bardziej krytyczni w ocenie kwalifikacji lekarzy, nowoczesności metod leczenia, bezpłatności leczenia, równych szans otrzymania pomocy lekarskiej, życzliwości i troski, z jaką traktowani są pacjenci oraz zapewnienia poczucia bezpieczeństwa.

Dodajmy, że to, czy respondenci lub członkowie ich rodzin korzystali (57%) czy też nie korzystali (43%) z usług państwowej służby zdrowia w miesiącu poprzedzającym badanie, nie wpływa w wyraźny sposób na ich oceny.

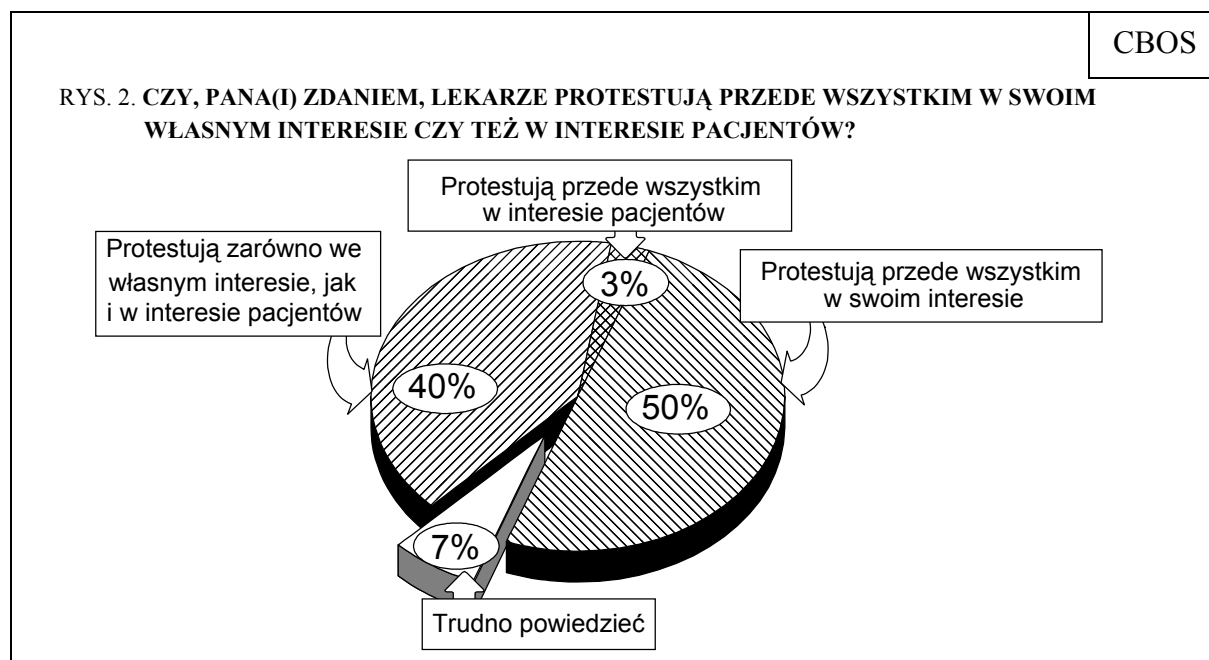
POSTRZEGANE CELE PROTESTÓW LEKARZY I OCENA ICH SYTUACJI ZAWODOWEJ

Zdecydowana większość respondentów uważa, że wie, jakie są cele protestów lekarzy.

Najczęściej twierdzą tak badani w wieku do 34 lat, mieszkańcy miast, pracownicy sfery budżetowej (91%), przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (92%) oraz pracownicy umysłowi niższego szczebla (92%). Im wyższe jest wykształcenie respondentów oraz lepsza sytuacja materialna, tym częstsze deklaracje, że orientują się oni w tej sprawie (94% wskazań wśród osób z wyższym wykształceniem). Do najmniej zorientowanych należą najstarsi ankietowani (63%), mieszkańcy wsi (69%), renciści (65%) i emeryci (70%), respondenci z wykształceniem podstawowym (74%).

Wśród opinii ogółu badanych o powodach strajku lekarzy dominuje przekonanie, że lekarze strajkują przede wszystkim we własnym interesie (50%), mniejsza liczba (40%) respondentów uważa, że protestują zarówno w interesie własnym, jak i pacjentów.

Wśród tych respondentów, którzy deklarują, że wiedzą, o co chodzi protestującym lekarzom, poglądy są podzielone - zbliżone odsetki sądzą, że lekarze działają przede wszystkim we własnym interesie (48%), co twierdzą, że w interesie zarówno własnym, jak i pacjentów (45%). Natomiast wśród nie orientujących się, w jakim celu strajkują lekarze, przeważa opinia, że protestują oni przede wszystkim we własnym interesie (63%), znacznie mniej osób uważa, że w interesie pacjentów i lekarzy (18%), przy tym duży odsetek nie ma zdania w tej sprawie (17%).

Wśród badanych mieszkających na wsi oraz w miastach małych i średniej wielkości (do 100 tys. ludności) przeważa opinia, że lekarze protestują przede wszystkim we własnym interesie; mieszkańcy dużych miast częściej sądzą, że chodzi zarówno o interes lekarzy, jak i pacjentów. Ten ostatni pogląd jest tym częstszy, im wyższy poziom wykształcenia respondentów - najczęściej podzielają go przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, przedsiębiorcy oraz uczniowie i studenci. Wśród pozostałych grup społeczno-zawodowych (zwłaszcza rolników) oraz rencistów i emerytów przeważa przekonanie, że lekarzom chodzi przede wszystkim o własny interes.

Opinie w tej sprawie silnie różnicują poglądy polityczne badanych. Zdecydowana większość (70%) osób o orientacji lewicowej twierdzi, że lekarze protestują w swoim interesie, badani o poglądach prawicowych najczęściej uważają, że lekarzom chodzi zarówno o ich interes, jak i pacjentów (53%)³. Ponad połowa zwolenników obecnego rządu (56%) i deklarujących wobec niego obojętność (54%) uważa, że lekarze strajkują przede wszystkim w swoim interesie, a tylko ponad jedna trzecia zwolenników rządu (35%) i mających do niego stosunek obojętny (36%) wskazuje na interes zarówno lekarzy, jak i pacjentów. Ten ostatni pogląd przeważa natomiast wśród przeciwników rządu (51%), tylko dwie piąte spośród nich twierdzi, że lekarze protestują we własnym interesie (39%). Preferencje partyjne także wyraźnie różnicują opinie respondentów. O tym, że lekarze podejmują protesty przede wszystkim we własnym interesie, przeświadczeni są zwłaszcza zwolennicy SLD (64%), PSL (60%), KPEiR (52%) i Unii Pracy (49%), natomiast przekonanie, że lekarze czynią to zarówno w interesie własnym, jak i pacjentów wyrażają najczęściej potencjalni wyborcy ROP (63%), Unii Wolności (56%) i AW „S” (51%).

W uzasadnieniu swych protestów lekarze wskazują między innymi na bardzo złą sytuację służby zdrowia oraz własną, która w praktyce uniemożliwia im wykonywanie obowiązków we właściwy sposób. Jednak opinie respondentów o ich sytuacji są dość zróżnicowane.

³ Zob. tabele aneksowe.

Tabela 2

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, lekarze w państwowej służbie zdrowia:	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć
- są przeciążeni obowiązkami	12	33	32	9	14
- zarabiają zbyt mało	17	32	21	7	23
- starają się zapewnić pacjentowi jak najlepszą opiekę	6	44	32	9	10
- nie mogą dobrze leczyć pacjentów z powodu braku środków (sprzętu, narzędzi, leków)	30	42	12	3	12

Większość (72%) badanych zgadza się z poglądem, że lekarze nie mogą dobrze wykonywać swoich zadań z powodu braku środków. Prawie połowa (49%) ankietowanych uważa, że zarabiają oni zbyt mało, ale blisko jedna czwarta (23%) nie ma wyrobionego zdania w tej sprawie, co jest, być może, wyrazem wątpliwości dotyczących rzeczywistej sytuacji finansowej lekarzy. W poglądach na temat starań lekarzy o zapewnienie pacjentom jak najlepszej opieki przeważają oceny pozytywne (50%), ale w kwestii przeciążenia obowiązkami zawodowymi zdania są wyraźnie podzielone. Dane te wskazują na duże zróżnicowanie opinii o lekarzach zatrudnionych w państwowej służbie zdrowia.

Respondenci, którzy w ostatnim miesiącu korzystali z usług służby zdrowia, dzielą poglądy lekarzy we wszystkich tych sprawach nieco częściej niż osoby nie będące ostatnio pacjentami (ci z kolei trochę częściej są krytyczni, częściej też nie mają zdania).

Opinie o sytuacji lekarzy różnicuje poziom wykształcenia i miejsce zamieszkania. Na ogół im wyższe wykształcenie oraz większa miejscowość, w której mieszkają badani, tym oceny są bardziej przychylnie lekarzom (z wyjątkiem opinii o tym, że starają się zapewnić pacjentom jak najlepszą opiekę - w tym wypadku respondenci z wykształceniem podstawowym są mniej krytyczni i częściej niż pozostali pozytywnie oceniają starania lekarzy).

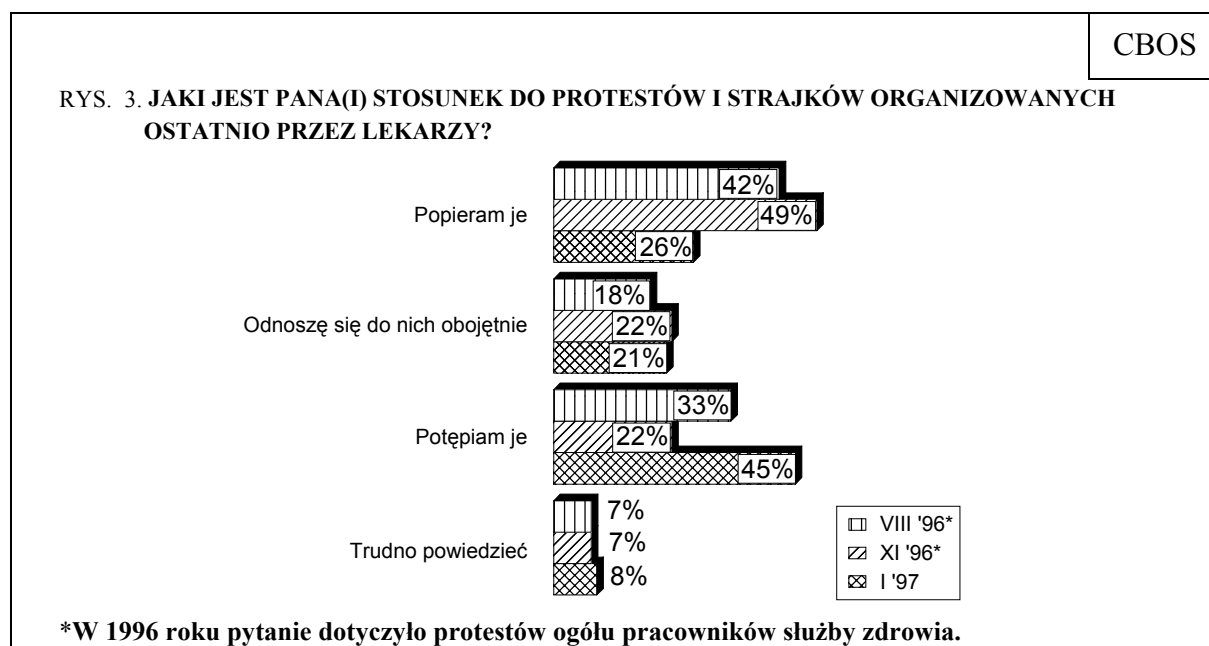
Osoby z wyższym wykształceniem i mieszkańcy dużych miast częściej twierdzą, że lekarze zarabiają zbyt mało. Jednak na rozkłady odpowiedzi silnie rzutuje to, że wśród osób z wykształceniem podstawowym i mieszkańców wsi bardzo duże są odsetki wskazań „trudno powiedzieć”, sięgające nawet jednej trzeciej.

Prawicowa orientacja polityczna częściej sprzyja opiniom, że lekarze są przeciążeni obowiązkami, zarabiają zbyt mało, nie mogą dobrze leczyć z powodu braku środków, starają się zapewnić pacjentowi jak najlepszą opiekę; lewicowa zaś - częściej opiniom przeciwnym.

Zróznicowane są też poglądy elektoratów poszczególnych partii i ugrupowań politycznych. Pozytywne opinie o staraniach lekarzy w celu zapewnienia pacjentom opieki są najczęstsze wśród zwolenników Unii Wolności, Krajowej Partii Emerytów i Rencistów oraz Ruchu Odbudowy Polski, natomiast negatywne - wśród elektoratów SLD i Unii Pracy. Przeciążenie lekarzy obowiązkami najczęściej dostrzegają potencjalni wyborcy UW, UP, ROP i AW „S”, a przeciwnego zdania są najczęściej zwolennicy SLD, PSL i KPEiR. Przekonanie, że lekarze zarabiają zbyt mało, podzielają w największym stopniu sympatycy UW, ROP i UP, zwolennicy SLD i PSL zaś wyrażają najczęściej przeciwną opinię. Z twierdzeniem o braku środków i sprzętu najczęściej zgadzają się wyborcy ROP, PSL i UW, najrzadziej - elektorat SLD.

STOSUNEK DO PROTESTÓW I STRAJKÓW LEKARZY

Ostatnie akcje protestacyjne lekarzy znajdują niewielki odzew społeczny - znacznie mniejszy niż protesty organizowane przez ogół pracowników służby zdrowia w sierpniu i listopadzie '96. Tylko co czwarty ankietowany popiera te akcje, natomiast prawie połowa potępia je, a co piąty odnosi się do nich z obojętnością.

Poparcie dla strajków lekarzy jest społecznie dość zróżnicowane. Najczęściej aprobuje je mieszkańcy największych miast, osoby z wyższym wykształceniem, pracownicy sfery budżetowej, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, pracownicy umysłowi niższego szczebla, przedsiębiorcy, uczniowie i studenci, najmłodszy respondenci, natomiast najrzadziej - mieszkańcy wsi, osoby najstarsze, z wykształceniem podstawowym. Strajki potępiają najczęściej rolnicy i pracownicy fizyczno-umysłowi oraz emeryci. Wśród respondentów, którzy w ostatnim miesiącu korzystali (sami lub członkowie ich rodzin) z państwowej służby zdrowia, poparcie jest trochę częstsze (30%) niż wśród nie korzystających (22%), a dezaprobata rzadsza (odpowiednio 43% i 47%).

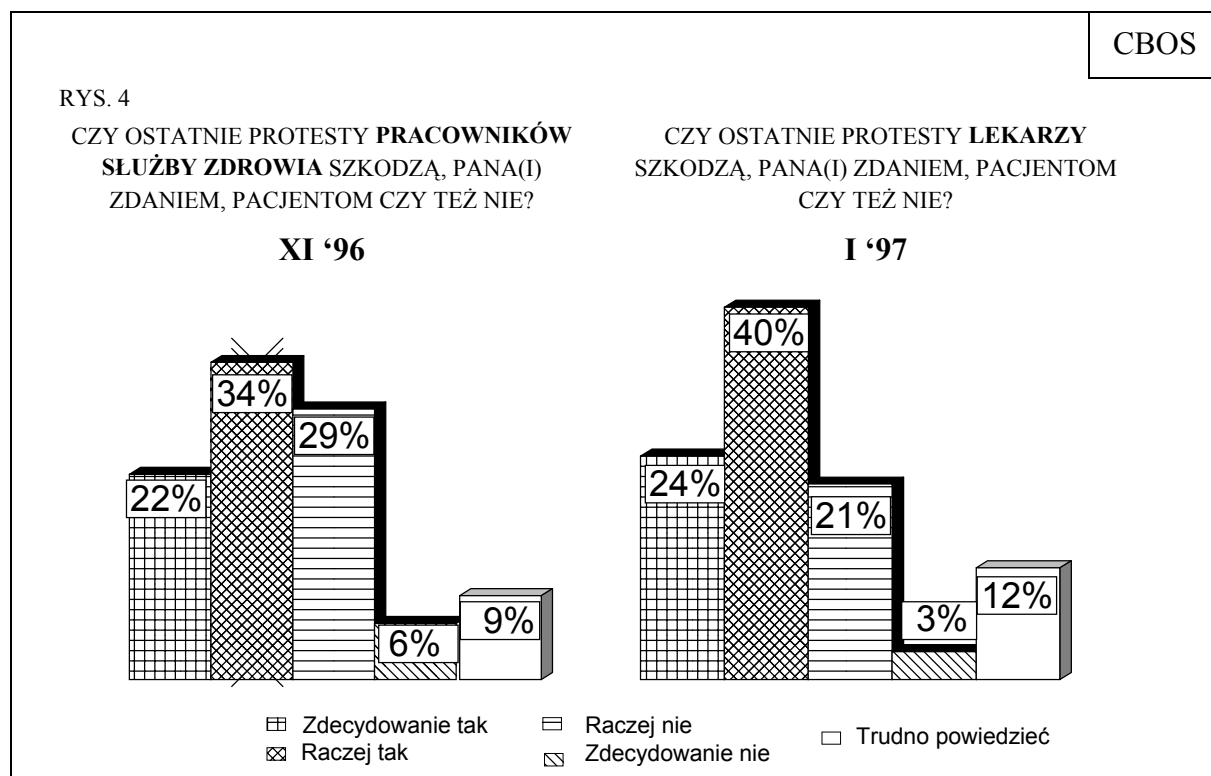
Popieranie bądź potępienie strajków lekarzy najbardziej związane jest z deklarowanymi poglądami politycznymi badanych oraz ich stosunkiem do rządu. Najbardziej popierają je osoby o orientacji prawicowej, najmniej zaś - lewicowej, natomiast najczęściej potępiają je respondenci o poglądach lewicowych, najrzadziej - o prawicowych. Poparcie dla strajków jest też największe wśród przeciwników obecnego rządu (44%), najmniejsze zaś - wśród jego zwolenników (17%). Przeciwni strajkom są najczęściej zwolennicy rządu (56%), a najrzadziej - jego przeciwnicy (31%).

Preferencje partyjne podobnie różnicują postawy badanych - strajki mają największe poparcie wśród potencjalnych elektoratów partii opozycyjnych: ROP (41%), Unii Wolności (40%), AW „S” (38%) i Unii Pracy (37%), a znacznie niższe wśród pozostałych (SLD - 12%, KPEiR - 13%, PSL - 23%). Przeciwnikami strajków są najczęściej zwolennicy ugrupowań rządzącej koalicji: przede wszystkim SLD (69%), następnie PSL (45%), ale odsetki przeciwników w potencjalnych elektoratach KPEiR, UW i UP są niewiele niższe (odpowiednio 42, 41 i 38%).

CZY PROTESTY LEKARZY SZKODZĄ PACJENTOM?

Prawie dwie trzecie (64%) badanych uważa, że ostatnie akcje protestacyjne lekarzy szkodzą pacjentom, przeciwnego zdania jest tylko jedna czwarta (24%) respondentów. Jeśli porównać te wyniki z danymi z listopada '96, dotyczącymi protestów ogółu pracowników służby zdrowia (nie tylko lekarzy), widać, że więcej osób jest przekonanych o szkodliwości

protestów lekarzy. Może to być jednak także efekt znużenia i zirygowania przeciągającą się sytuacją strajkową. Ponadto przeświadczenie, że protesty lekarzy szkodzą, częstsze jest wśród respondentów nie korzystających w ostatnim miesiącu z usług służby zdrowia (70%) niż wśród tych, którzy z nich korzystali (60%).

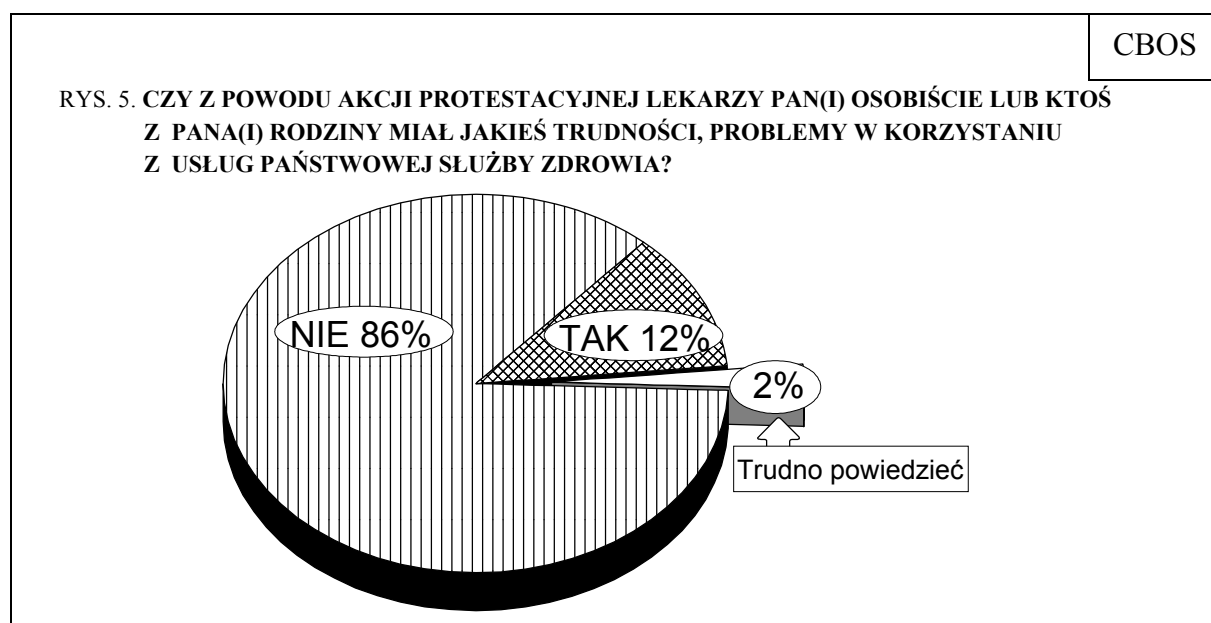

Zróznicowanie odpowiedzi na to pytanie ze względu na cechy społeczno-demograficzne badanych jest dość podobne jak w listopadzie '96⁴. Przekonanie, że protesty lekarzy szkodzą pacjentom, częstsze jest wśród mieszkańców miast średniej wielkości i małych oraz wsi niż wśród osób mieszkających w dużych miastach. Średnie i wyższe wykształcenie sprzyja opinii przeciwnej. Pogląd, że protesty lekarzy nie szkodzą pacjentom, podzielają najczęściej przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji. Ocena protestów wyraźnie zależy też od poglądów politycznych (lewicowe sprzyjają przekonaniu, że szkodzą; prawicowe - opinii przeciwnej) oraz stosunku do rządu. Najwięcej osób sądzących, że protesty lekarzy szkodzą pacjentom, jest wśród zwolenników rządu (74%), mniej - wśród

⁴ Por. komunikat CBOS „Stosunek społeczeństwa do protestów w służbie zdrowia”, grudzień '96.

deklarujących wobec niego obojętność (62%), a najmniej wśród jego przeciwników (56%). Opinia o szkodliwości protestów dominuje w elektoratach Unii Pracy (84%), SLD (81%) i KPEiR (73%), pogląd przeciwny przeważa jedynie wśród zwolenników ROP (52%), częstszy jest też w elektoracie Unii Wolności (39%) niż w pozostałych.

Choć w społeczeństwie przeważa opinia o szkodliwym dla pacjentów strajku lekarzy, to stosunkowo niewielki odsetek badanych bądź członków ich rodzin miał trudności w korzystaniu z usług państwowej służby zdrowia w związku z obecną akcją protestacyjną.

AKCEPTACJA FORM PROTESTÓW

Zaostrzenie się konfliktu między rządem a pracownikami służby zdrowia i nasilenie protestów tych ostatnich w listopadzie '96 wpłynęło na wzrost społecznej akceptacji różnego rodzaju akcji protestacyjnych. W styczniu odnotowaliśmy jednak wyraźny spadek aprobaty nie tylko ostrzejszych form protestów, jak blokada szpitali i przychodni rządowych (o 6 punktów procentowych) oraz niewypisywanie zwolnień lekarskich L-4 (o 7 punktów), ale także marszów i demonstracji ulicznych (aż o 15 punktów).

Tabela 3

w procentach

Czy pracownicy służby zdrowia powinni czy też nie powinni stosować takich form protestu, jak:	Powinni				Nie powinni			
	V '93	VIII '96	XI '96	I '97	V '93	VIII '96	XI '96	I '97
- nieudzielanie pomocy lekarskiej z wyjątkiem najcięższych przypadków	12	6	6	6	88	93	91	90
- marsze i demonstracje uliczne	70	51	67	52	29	48	29	43
- blokada szpitali i przychodni rządowych	29	11	21	15	70	88	73	80
- niewypisywanie zwolnień lekarskich L-4	19	10	22	15	80	89	70	76
- niewydawanie aktów zgonu	-	-	-	5	-	-	-	91
Pominięto wskazania „trudno powiedzieć”.								

Nadal minimalna jest akceptacja najbardziej ostrej formy protestu, która mogłaby się wiązać z zagrożeniem zdrowia pacjentów - nieudzielania pomocy lekarskiej, z wyjątkiem najcięższych przypadków, oraz zapowiadanego niewydawania aktów zgonu. Zdecydowana większość respondentów uważa, że pracownicy służby zdrowia nie powinni stosować wymienionych form protestu, a ponad dwie piąte nie popiera nawet marszów i demonstracji ulicznych.

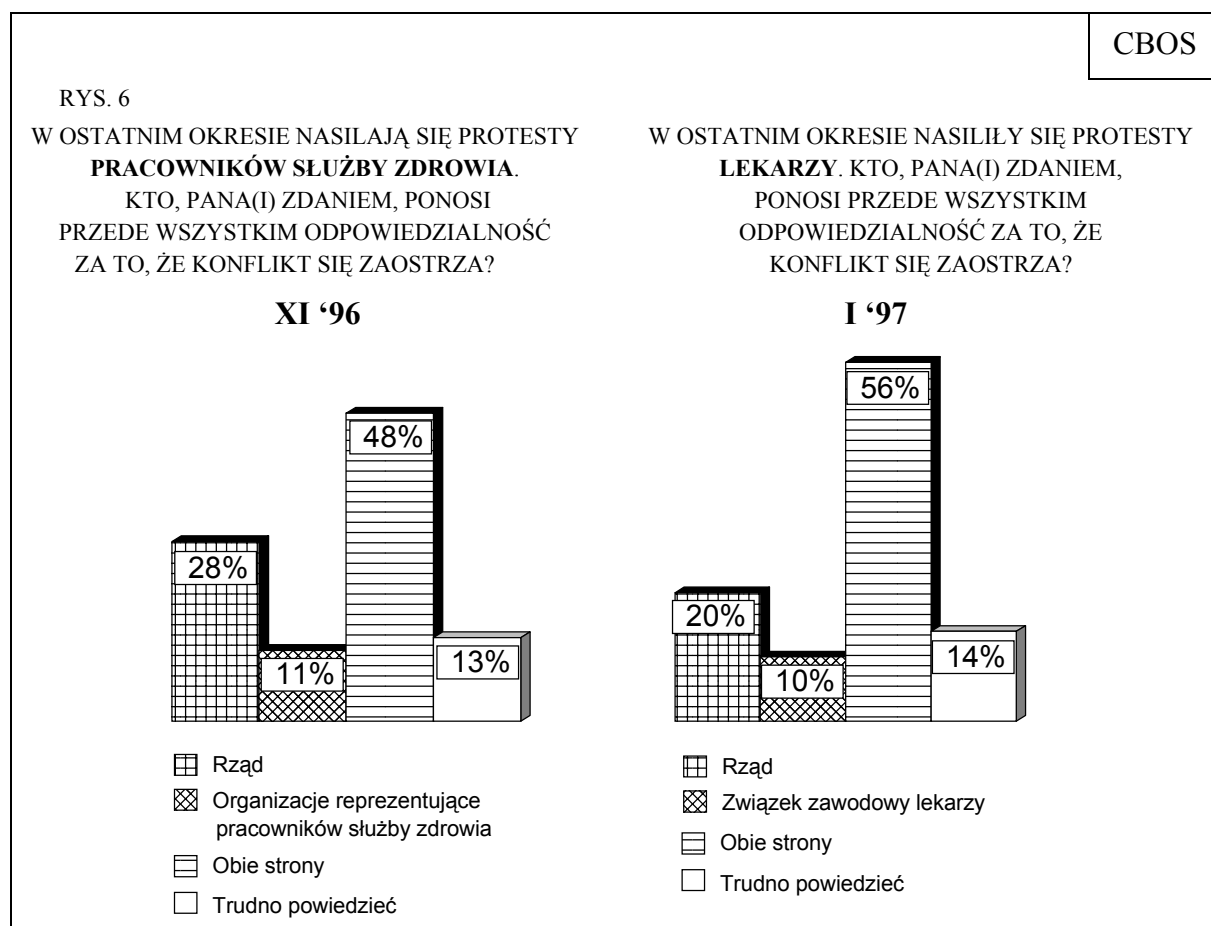
Aprobata poszczególnych form protestu częstsza jest wśród osób z wyższym wykształceniem oraz kadry kierowniczej i inteligencji niż w pozostałych kategoriach badanych, a w odniesieniu do marszów i demonstracji, blokad szpitali i przychodni oraz niewypisywania zwolnień lekarskich L-4 - wyraźnie zależna od wykształcenia (im ono wyższe, tym częstsza, i odwrotnie). W tych trzech przypadkach akceptacja jest wyraźnie częstsza w miastach powyżej 500 tys. mieszkańców, natomiast wyraźnie rzadsza - na wsi.

Lewicowe poglądy polityczne sprzyjają - jak wynika z analizy danych - większej dezaprobachie wymienionych form protestu, prawicowe zaś - ich akceptacji. Postawy badanych różnicują także ich preferencje partyjne. Za nieudzielaniem pomocy, z wyjątkiem najcięższych przypadków, częściej niż inni opowiadają się zwolennicy Unii Pracy, Unii Wolności i SLD, przeciwni temu zaś są potencjalni wyborcy PSL, ROP oraz Krajowej Partii Emerytów i Rencistów. Marsze i demonstracje uliczne częściej aprobują sympatycy UW, UP i ROP, a dezaprobuje - zwolennicy SLD i KPEiR. Akceptacja blokad szpitali i przychodni rządowych jest najczęstsza w elektoratach AW „S”, UW, UP i ROP, natomiast przeciwni jej

są częściej zwolennicy PSL, SLD i KPEiR. Niewystawianie zwolnień na drukach L-4 cieszy się poparciem zwłaszcza sympatyków UW, UP i ROP, nie aprobują tego najczęściej wyborcy SLD i KPEiR, natomiast niewydawanie aktów zgonu w największym stopniu popierają zwolennicy ROP, w najmniejszym zaś - sympatycy PSL i SLD. Trzeba jednak podkreślić, że stosunkowo mała liczebność potencjalnych elektoratów UW, UP i KPEiR w badanej próbie mogła mieć, z jednej strony, istotny, zniekształcający wpływ na rozkład ich opinii, z drugiej zaś - omawiane różnice w znacznym stopniu mogą być pochodną zróżnicowanego (m.in. ze względu na wykształcenie) charakteru poszczególnych elektoratów.

KTO MA RACJĘ - RZĄD CZY LEKARZE?

Wina za zaostrzenie się konfliktu między rządem a związkiem zawodowym lekarzy obarczane są najczęściej obie strony. Wprawdzie badani dwa razy częściej wskazują na rząd niż na związek lekarzy, ale w porównaniu z danymi z listopada '96 obecne opinie są dla rządu nieco korzystniejsze.

Korzystający w ostatnim miesiącu z usług służby zdrowia częściej przypisują odpowiedzialność rządowi (24%) niż nie korzystający z nich (16%), którzy z kolei nieco częściej obarczają winą obie strony (58%) niż ci pierwsi (54%), częściej też nie mają zdania w tej sprawie (16%).

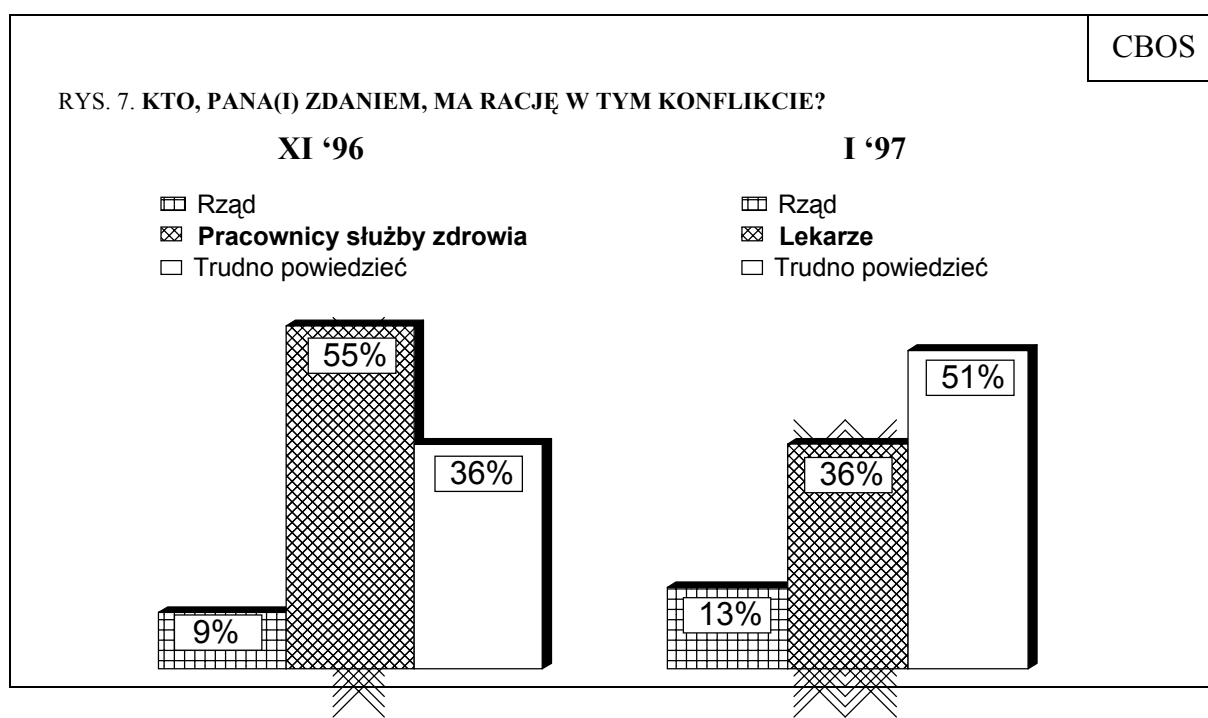
Obu stronom konfliktu odpowiedzialność przypisują najczęściej mieszkańcy miast małych i średniej wielkości, respondenci z wykształceniem średnim i zasadniczym zawodowym, pracownicy umysłowi niższego szczebla i fizyczno-umysłowi. Na winę rządu częściej niż inni wskazują najmłodsi respondenci (do 24 lat), mieszkańcy dużych miast, osoby z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza i inteligencja, uczniowie i studenci, bezrobotni. Obarczanie odpowiedzialnością protestujących lekarzy nie jest wyraźnie częstsze w żadnej z kategorii, natomiast rzadziej występuje wśród mieszkańców największych miast, przedstawicieli kadry kierowniczej, inteligencji i pracowników umysłowych niższego szczebla.

Prawicowe poglądy polityczne sprzyjają przypisywaniu odpowiedzialności stronie rządowej, centrowe - obu stronom, a lewicowe - lekarzom.

Na odpowiedzialność obu stron wskazują najczęściej zwolennicy obecnego rządu (61%) oraz respondenci deklarujący wobec niego obojętność (60%), rzadziej - przeciwnicy rządu (49%). Rząd obarczają odpowiedzialnością przede wszystkim jego przeciwnicy (40%), znacznie rzadziej osoby mające obojętny stosunek do rządu (16%) i jego zwolennicy (11%), natomiast lekarzy - najczęściej zwolennicy rządu (17%), znacznie rzadziej wyrażający obojętność wobec rządu (8%) i jego przeciwnicy (5%).

Odpowiedzialność obu stron za zaostrzenie się konfliktu dostrzegają najczęściej wyborcy PSL (70%), najrzadziej zaś zwolennicy ROP (47%) i AW „S” (49%). Opinie elektoratów pozostałych partii są pod tym względem zbliżone (61-65%). Na odpowiedzialność rządu najczęściej wskazują zwolennicy ROP (49%), następnie AW „S” (40%) i Unii Wolności (32%), najrzadziej - potencjalni wyborcy SLD (6%), PSL (11%) i KPEiR (12%), natomiast na winę związku zawodowego lekarzy - najczęściej sympatycy SLD (26%) i PSL (13%), a najrzadziej - zwolennicy ROP (0%), Unii Wolności (3%) i potencjalny elektorat AW „S” (3%).

Ponad połowa badanych nie potrafi jednak ocenić, która ze stron konfliktu ma rację. Znaczny wzrost odsetka odpowiedzi „trudno powiedzieć” w porównaniu z danymi z listopada '96 (odnoszącymi się do konfliktu między rządem a ogółem pracowników służby zdrowia, nie tylko lekarzami) może świadczyć o coraz większej dezorientacji i spadku zainteresowania społeczeństwa przedłużającym się konfliktem, zwłaszcza że nie towarzyszyły mu ostatnio masowe marsze i demonstracje. Z drugiej strony, może też być wyrazem mniej przychylniej postawy wobec postulatów lekarzy oraz mniejszej akceptacji ich protestu i jego form. Trzeba jednak dodać, że respondenci, którzy mają wyrobione zdanie na ten temat, prawie trzykrotnie częściej przyznają rację lekarzom niż rządowi.

Korzystanie bądź niekorzystanie przez respondentów lub członków ich rodzin z usług służby zdrowia w miesiącu poprzedzającym badanie nie wpływa na przyznawanie racji rządowi - odsetki są takie same (po 13%). Korzystający częściej przyznają rację lekarzom (40%) niż nie korzystający (31%), ci ostatni zaś najczęściej nie mają zdania (56%).

Rządowi częściej przyznają rację mężczyźni, mieszkańcy wsi, miast małych i średniej wielkości, respondenci z wykształceniem podstawowym, rolnicy, renciści, natomiast lekarzom - kobiety, najmłodszy badani, mieszkańcy największych miast, respondenci

z wyższym wykształceniem, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, przedsiębiorcy, ale także robotnicy niewykwalifikowani, bezrobotni oraz uczniowie i studenci.

Na opinie w tej kwestii wpływają także poglądy polityczne badanych: lewicowe sprzyjają przyznawaniu racji rządowi, prawicowe - lekarzom. Słuszność w tym konflikcie przyznaje rządowi jedna piąta (20%) jego zwolenników, znacznie mniej zaś przeciwników rządu (5%) i deklarujących wobec niego obojętność (13%). Opinię, że rację mają lekarze, wyraża ponad połowa przeciwników rządu (57%), jedna trzecia (34%) mających do niego stosunek obojętny i jedna czwarta (25%) jego przeciwników.

Różnice między zwolennikami poszczególnych ugrupowań politycznych kształtują się podobnie jak w innych sprawach: rządowi przyznają rację najczęściej wyborcy SLD (27%), Unii Pracy (24%) i PSL (17%); lekarzom - zwolennicy ROP (63%), Unii Wolności (63%) i AW „S” (55%). Brak stanowiska w tej sprawie najczęstszy jest wśród sympatyków KPEiR (60%) oraz PSL i SLD (54%).

Wyniki badań wskazują na pogorszenie się ocen różnych aspektów państwowej służby zdrowia, co w odniesieniu do wielu kwestii ma już charakter systematyczny. Zmniejszyła się, w porównaniu z okresem nasilenia akcji protestacyjnych w listopadzie '96, akceptacja (i tak niewysoka) różnych form protestu pracowników służby zdrowia. Ostatnie akcje strajkowe lekarzy mają znacznie mniejsze poparcie społeczne. Większość badanych uważa, że szkodzą one pacjentom. Opinia społeczna jest w ich przypadku znacznie bardziej wstrzemięźliwa niż w stosunku do akcji protestacyjnych ogółu pracowników służby zdrowia w listopadzie ubiegłego roku. Większość uważa, że za zaostrzenie się konfliktu rząd - lekarze odpowiedzialne są obie strony, połowa badanych nie przyznaje słuszności żadnej ze stron; częściej jednak wskazuje się na rację lekarzy niż rządu.

Opinie respondentów o akcjach protestacyjnych lekarzy powiązane są przede wszystkim z ich poglądami politycznymi, stosunkiem do rządu i preferencjami partyjnymi.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. piłskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, można powiedzieć o państwowej służbie zdrowia, że sprawnie funkcjonuje?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	66	4	1101
Płeć				
Mężczyźni	29	68	3	521
Kobiety	30	65	5	580
Wiek				
do 24 lat	26	68	6	152
25-34	28	72	1	194
35-44	20	77	3	231
45-54	28	68	5	202
55-64	35	63	3	134
65 lat i więcej	44	48	7	188
Miejsce zamieszkania				
Wieś	38	55	7	411
Miasto do 20 tys.	26	70	4	123
od 21 do 100 tys.	27	70	3	226
101-500 tys.	25	73	2	207
501 tys. i więcej mieszk.	18	81	2	130
Region				
Północny	25	73	2	134
Zachodni	16	76	8	122
Środkowozachodni	42	56	2	164
Środkowy	28	68	4	201
Wschodni	32	63	5	139
Południowo-wschodni	30	65	5	158
Południowo-zachodni	29	66	4	184
Wykształcenie				
Podstawowe	46	48	6	321
Zasadnicze zawodowe	27	69	4	331
Średnie	22	76	3	339
Wyższe	13	84	2	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	6	91	3	78
Prac.umysł.niż.szczebła	13	85	1	106
Pracownicy fiz.- umysł.	24	75	2	67
Robotnicy wykwalifikowani	23	71	6	117
Robotnicy niewykwalifik.	31	65	4	40
Rolnicy	41	54	4	72
Prywatni przedsiębiorcy	19	81	0	51
Bierni zawodowo				
Renciści	46	49	5	147
Emeryci	35	58	7	193
Uczniowie i studenci	31	64	6	55
Bezrobotni	31	67	2	111
Gospodynie domowe i inni	38	58	4	65
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	11	87	2	111
Sektor państwowy	23	75	1	111
Sektor prywatny	20	76	4	242
Spółdzielczość	29	64	7	21
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	42	54	5	145
151 - 225	32	66	2	133
226 - 325	29	65	6	245
326 - 425	27	68	5	181
Powyżej 426 zł	23	75	2	296
Ocena własnych war. mater.				
Złe	35	61	4	328
Średnie	28	67	6	522
Dobre	26	73	1	251
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	31	65	3	62
Raz w tygodniu	33	61	5	574
Kilka razy w miesiącu	28	70	2	128
Kilka razy w roku	22	74	4	235
W ogóle nie uczestniczy	25	73	2	100
Poglądy polityczne				
Lewica	26	73	0	201
Centrum	25	71	4	319
Prawica	28	70	3	308
Trudno powiedzieć	40	52	8	269

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, lekarze protestują przede wszystkim w swoim własnym interesie czy też w interesie pacjentów? 1 - Protestują przede wszystkim w swoim interesie; 2 - Protestują przede wszystkim w interesie pacjentów; 3 - Protestują zarówno we własnym interesie, jak i w interesie pacjentów

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	50	3	40	7	1100
Płeć					
Mężczyźni	52	3	38	7	520
Kobiety	48	4	41	8	580
Wiek					
do 24 lat	36	6	51	7	152
25-34	52	5	40	2	194
35-44	48	2	43	6	231
45-54	60	1	36	4	202
55-64	56	5	32	7	134
65 lat i więcej	45	3	34	19	187
Miejsce zamieszkania					
Wieś	53	3	29	14	411
Miasto do 20 tys.	57	2	39	2	123
od 21 do 100 tys.	51	4	41	4	225
101-500 tys.	44	5	47	3	207
501 tys. i więcej mieszk.	37	1	59	2	130
Region					
Północny	32	2	53	12	134
Zachodni	50	4	40	6	122
Środkowozachodni	54	3	39	4	163
Środkowy	46	2	48	4	201
Wschodni	50	7	31	12	139
Południowo-wschodni	64	1	27	8	158
Południowo-zachodni	50	6	37	7	184
Wykształcenie					
Podstawowe	48	1	35	16	320
Zasadnicze zawodowe	54	5	38	3	331
Średnie	50	3	43	4	339
Wyższe	43	5	48	4	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	37	5	54	4	78
Prac. umysł. niż. szczebla	55	1	40	3	106
Pracownicy fiz.- umysł.	53	1	43	1	67
Robotnicy wykwalifikowani	55	3	34	5	117
Robotnicy niewykwalifik.	51	3	39	5	40
Rolnicy	57	4	32	7	72
Prywatni przedsiębiorcy	47	5	48	0	51
Bierni zawodowo					
Renciści	55	2	30	13	147
Emeryci	52	2	35	11	192
Uczniowie i studenci	35	3	58	5	55
Bezrobotni	42	3	44	11	111
Gospodynie domowe i inni	45	6	41	9	65
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	42	5	49	4	111
Sektor państwowy	56	5	35	4	111
Sektor prywatny	50	4	43	3	242
Spółdzielczość	75	0	25	0	21
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	54	6	31	9	145
151 - 225	52	4	33	11	133
226 - 325	49	3	39	9	245
326 - 425	51	3	39	7	181
Powyżej 426 zł	49	3	45	3	296
Ocena własnych war. mater.					
Złe	49	5	37	9	328
Średnie	51	3	39	7	521
Dobre	49	3	43	6	251
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	47	5	39	9	62
Raz w tygodniu	51	4	37	9	574
Kilka razy w miesiącu	43	3	50	4	128
Kilka razy w roku	51	3	41	6	235
W ogóle nie uczestniczy	49	5	41	6	100
Poglądy polityczne					
Lewica	70	2	26	2	201
Centrum	48	4	40	8	319
Prawica	41	5	53	1	308
Trudno powiedzieć	46	3	34	17	268

Tabela 3. Jaki jest Pana(i) stosunek do protestów i strajków organizowanych ostatnio przez lekarzy? 1 - Popieram je; 2 - Odnoszę się do nich obojętnie; 3 - Potępiam je

	(%)				
	1	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	26	21	45	8	1100
Płeć					
Mężczyźni	23	22	48	7	520
Kobiety	29	20	42	8	580
Wiek					
do 24 lat	37	19	41	3	152
25-34	27	23	39	10	194
35-44	28	20	47	5	231
45-54	26	22	44	9	202
55-64	23	20	53	5	134
65 lat i więcej	19	20	47	14	187
Miejsce zamieszkania					
Wieś	20	23	48	9	411
Miasto do 20 tys.	29	18	50	3	123
od 21 do 100 tys.	24	24	48	5	225
101-500 tys.	30	20	41	9	207
501 tys. i więcej mieszk.	45	14	31	11	130
Region					
Północny	34	20	41	6	134
Zachodni	26	24	42	8	122
Środkowozachodni	21	23	52	4	163
Środkowy	34	19	37	11	201
Wschodni	26	21	45	8	139
Południowo-wschodni	21	27	43	10	158
Południowo-zachodni	23	15	55	7	184
Wykształcenie					
Podstawowe	21	24	42	13	320
Zasadnicze zawodowe	25	22	48	5	331
Średnie	27	20	46	7	339
Wyższe	44	12	41	4	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	51	16	33	1	78
Prac.umysł.niż.szczebla	34	14	43	8	106
Pracownicy fiz.-umysł.	16	27	53	3	67
Robotnicy wykwalifikowani	21	24	47	8	117
Robotnicy niewykwalifik.	21	25	40	14	40
Rolnicy	18	21	53	8	72
Prywatni przedsiębiorcy	33	18	38	10	51
Bierni zawodowo					
Renciści	21	30	39	11	147
Emeryci	19	18	53	10	192
Uczniowie i studenci	46	19	27	8	55
Bezrobotni	25	20	49	6	111
Gospodynie domowe i inni	31	18	45	6	65
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	41	15	39	5	111
Sektor państwowy	20	26	47	6	111
Sektor prywatny	30	20	42	8	242
Spółdzielczość	22	14	52	12	21
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	16	24	54	6	145
151 - 225	24	25	41	10	133
226 - 325	29	22	42	8	245
326 - 425	20	21	51	8	181
Powyżej 426 zł	33	17	42	7	296
Ocena własnych war. mater.					
Złe	24	21	47	8	328
Średnie	25	21	45	9	521
Dobre	32	20	41	6	251
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	31	18	43	8	62
Raz w tygodniu	26	20	45	8	574
Kilka razy w miesiącu	26	29	40	6	128
Kilka razy w roku	28	22	43	7	235
W ogóle nie uczestniczy	21	14	55	10	100
Poglądy polityczne					
Lewica	16	11	68	4	201
Centrum	24	22	47	7	319
Prawica	39	23	32	7	308
Trudno powiedzieć	24	23	40	13	268

Tabela 4. Czy ostatnie protesty lekarzy szkodzą, Pana(i) zdaniem, pacjentom czy też nie?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	64	24	12	1100
Płeć				
Mężczyźni	65	24	11	520
Kobiety	63	24	13	580
Wiek				
do 24 lat	73	21	6	152
25-34	66	24	10	194
35-44	65	27	8	231
45-54	67	20	13	202
55-64	62	26	12	134
65 lat i więcej	52	26	22	187
Miejsce zamieszkania				
Wieś	63	19	18	411
Miasto do 20 tys.	66	29	5	123
od 21 do 100 tys.	73	21	6	225
101-500 tys.	60	30	10	207
501 tys.i więcej mieszk.	57	32	11	130
Region				
Północny	61	28	10	134
Zachodni	64	26	9	122
Środkowozachodni	73	19	8	163
Środkowy	61	23	15	201
Wschodni	57	28	15	139
Południowo-wschodni	63	24	12	158
Południowo-zachodni	67	22	11	184
Wykształcenie				
Podstawowe	55	23	22	320
Zasadnicze zawodowe	71	20	8	331
Średnie	66	26	8	339
Wyższe	63	32	6	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	53	43	4	78
Prac.umysł.niż.szczębla	68	27	5	106
Pracownicy fiz.- umysł.	75	13	12	67
Robotnicy wykwalifikowani	74	20	6	117
Robotnicy niewykwalifik.	67	20	13	40
Rolnicy	53	30	17	72
Prywatni przedsiębiorcy	64	29	7	51
Bierni zawodowo				
Renciści	61	20	18	147
Emeryci	60	24	16	192
Uczniowie i studenci	73	18	9	55
Bezrobotni	67	22	11	111
Gospodynie domowe i inni	56	25	19	65
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	56	36	8	111
Sektor państwowy	70	22	8	111
Sektor prywatny	68	26	6	242
Spółdzielczość	74	15	11	21
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	62	20	18	145
151 - 225	66	21	13	133
226 - 325	64	24	11	245
326 - 425	73	15	12	181
Powyżej 426 zł	62	31	7	296
Ocena własnych war. mater.				
Złe	67	20	13	328
Średnie	62	25	13	521
Dobre	64	27	9	251
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	50	29	21	62
Raz w tygodniu	61	26	13	574
Kilka razy w miesiącu	69	21	10	128
Kilka razy w roku	71	21	8	235
W ogóle nie uczestniczy	64	22	14	100
Poglądy polityczne				
Lewica	81	14	5	201
Centrum	67	26	7	319
Prawica	54	36	10	308
Trudno powiedzieć	59	16	25	268

Tabela 5. W ostatnim okresie nasiliły się protesty lekarzy. Kto, Pana(i) zdaniem, ponosi przede wszystkim odpowiedzialność za to, że konflikt się zaostrza?
1 - Rząd; 2 - Związek zawodowy lekarzy; 3 - Obie strony

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	20	10	56	14	1100
Płeć					
Mężczyźni	20	12	57	11	520
Kobiety	20	9	55	16	580
Wiek					
do 24 lat	26	10	55	10	152
25-34	17	8	64	11	194
35-44	24	11	51	14	231
45-54	16	9	65	10	202
55-64	21	15	52	12	134
65 lat i więcej	19	10	47	24	187
Miejsce zamieszkania					
Wieś	14	10	53	23	411
Miasto do 20 tys.	22	11	60	7	123
od 21 do 100 tys.	16	12	64	9	225
101-500 tys.	27	11	54	8	207
501 tys.i więcej mieszk.	36	6	53	5	130
Region					
Północny	24	6	58	12	134
Zachodni	23	13	55	9	122
Środkowo-zachodni	17	14	60	9	163
Środkowy	23	9	56	12	201
Wschodni	18	12	55	15	139
Południowo-wschodni	19	7	48	26	158
Południowo-zachodni	19	12	58	12	184
Wykształcenie					
Podstawowe	18	11	46	25	320
Zasadnicze zawodowe	20	10	59	11	331
Średnie	20	10	62	8	339
Wyższe	28	10	56	6	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	38	5	50	6	78
Prac. umysł. niż. szczebla	19	7	68	7	106
Pracownicy fiz.- umysł.	10	10	67	13	67
Robotnicy wykwalifikowani	18	10	63	9	117
Robotnicy niewykwalifik.	27	11	53	10	40
Rolnicy	15	11	54	21	72
Prywatni przedsiębiorcy	18	13	64	5	51
Bierni zawodowo					
Renciści	16	13	50	20	147
Emeryci	19	14	51	17	192
Uczniowie i studenci	27	10	46	17	55
Bezrobotni	25	8	50	17	111
Gospodynie domowe i inni	17	7	63	14	65
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	25	11	57	7	111
Sektor państwowy	15	8	65	12	111
Sektor prywatny	22	8	63	7	242
Spółdzielczość	21	12	44	23	21
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	17	11	51	21	145
151 - 225	18	9	53	19	133
226 - 325	18	10	59	13	245
326 - 425	20	12	55	13	181
Powyżej 426 zł	23	11	60	7	296
Ocena własnych war. mater.					
Złe	23	11	51	16	328
Średnie	18	10	58	14	521
Dobre	21	10	58	11	251
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	27	9	45	18	62
Raz w tygodniu	21	10	52	17	574
Kilka razy w miesiącu	23	9	55	12	128
Kilka razy w roku	17	10	66	7	235
W ogóle nie uczestniczy	15	16	61	8	100
Poglądy polityczne					
Lewica	8	26	60	6	201
Centrum	17	8	66	9	319
Prawica	37	6	50	7	308
Trudno powiedzieć	13	6	49	32	268

Tabela 6. Kto, Pana(i) zdaniem, ma rację w tym konflikcie?

	(%)			
	Rząd	Lekarze	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	13	36	51	1100
Płeć				
Mężczyźni	16	33	51	520
Kobiety	10	39	51	580
Wiek				
do 24 lat	11	51	38	152
25-34	12	37	51	194
35-44	15	36	49	231
45-54	14	33	53	202
55-64	15	28	57	134
65 lat i więcej	11	33	56	187
Miejsce zamieszkania				
Wieś	13	26	60	411
Miasto do 20 tys.	15	41	44	123
od 21 do 100 tys.	18	34	48	225
101-500 tys.	10	42	49	207
501 tys.i więcej mieszk.	6	59	35	130
Region				
Północny	8	45	47	134
Zachodni	17	28	55	122
Środkowozachodni	13	28	59	163
Środkowy	12	49	39	201
Wschodni	16	41	43	139
Południowo-wschodni	10	24	66	158
Południowo-zachodni	15	37	48	184
Wykształcenie				
Podstawowe	15	34	51	320
Zasadnicze zawodowe	13	36	52	331
Średnie	12	36	52	339
Wyższe	10	47	43	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	8	49	42	78
Prac.umysł.niż.szczębla	16	35	49	106
Pracownicy fiz.- umysł.	16	24	59	67
Robotnicy wykwalifikowani	15	36	49	117
Robotnicy niewykwalifik.	8	43	49	40
Rolnicy	21	22	58	72
Prywatni przedsiębiorcy	13	41	45	51
Bierni zawodowo				
Renciści	15	33	52	147
Emeryci	12	31	58	192
Uczniowie i studenci	9	58	32	55
Bezrobotni	9	46	45	111
Gospodynie domowe i inni	10	33	57	65
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	11	41	47	111
Sektor państwowy	15	31	54	111
Sektor prywatny	15	42	43	242
Spółdzielczość	10	19	71	21
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	15	33	51	145
151 - 225	13	27	60	133
226 - 325	10	38	51	245
326 - 425	17	32	51	181
Powyżej 426 zł	11	42	47	296
Ocena własnych war. mater.				
Złe	14	39	47	328
Średnie	12	34	54	521
Dobre	13	38	48	251
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	13	37	50	62
Raz w tygodniu	11	36	53	574
Kilka razy w miesiącu	18	39	43	128
Kilka razy w roku	13	39	47	235
W ogóle nie uczestniczy	16	27	57	100
Poglądy polityczne				
Lewica	26	20	54	201
Centrum	13	34	53	319
Prawica	8	55	37	308
Trudno powiedzieć	8	30	62	268